

ДИПЛОМАТИЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
1917-1920 рр.:
СУЧАСНИЙ ЕТАП ДОСЛІДЖЕННЯ

ВЕДЕНЄВ Д.В.,

кандидат історичних наук, доцент

Академія СБ України

Дослідження минулого становлення дипломатичної служби України періоду державотворчих пошуків 1917-1920 рр. міцно зайняло місце одного з провідних напрямів студіювання історії міжнародних контактів України. Вихід суверенної Української держави на зовнішньополітичний терен сучасного світу об'єктивно стимулював інтерес науковців до оригінального досвіду творення дипломатичної служби згаданого періоду, коли саме і були зроблені перші кроки на шляху розбудови апарату зовнішньої політики України новітньої доби.

Залучення попереднього досвіду фундації дипломатичної служби уявляється вельми корисним для творення такого сучасного апарату міжнародних взаємин, який би працював ефективно, адекватно відповідав пріоритетним напрямам зовнішнього курсу країни, науковим вимогам щодо структур державного управління як таких.

Об'єктивне дослідження минулого дипломатичної служби України дозволить запобігти повторення певних негативних явищ і помилок у її сучасному формуванні, що загрожують складними економічними і суспільно-політичними умовами розбудови молоді національної державності. З цього приводу доцільно згадати слова одного з перших істориків дипломатії України ХХ ст. Б.Галайчука: «... Дипломатична історія не сміє стати предметом полеміки на особистій чи партійній площині. Необхідно з'ясувати минуле вірно, без ретушу, критично. Дипломатична історія мусить дати нам вірну і потрібну відповідь на питання: чому програли визвольну війну на міжнародній арені та як охоронитися перед такою програмою на майбутнє»¹.

Сучасний етап історіографії проблеми пов'язаний з процесом державотворення в Україні, котрий надав суттєвий імпульс науковій розробці історії вітчизняної зовнішньої політики. В останні роки з'ясувався ряд наукових та науково-публіцистичних праць з історії міжнародної політики України 1917-1920 рр., як у цілому, так і окремих державних формацій, двосторонніх відносин з іноземними державами, певних міжнародних акцій

України цього періоду. Проте у цих роботах проблема будівництва дипломатичної служби як окремої державної структури порушується лише побіжно, фрагментарно, оскільки це не входить до основної мети згаданих розробок. Автором цього повідомлення зроблена спроба накреслити основні заходи щодо розбудови дипломатичного й консульського апарату України у добі, що розглядається, у захищеній дисертації².

Певні узагальнення щодо стану історіографії проблеми можна знайти у праці Л.Радченко з історіографії української революції³.

Серед розвідок, присвячених розбудові дипломатичної служби України 1917-1920 рр. можна відокремити декілька груп досліджень:

- 1) роботи, що дають загальний огляд фундації дипломатичного апарату⁴;
- 2) студії, у яких міститься характеристика дипломатичного та консульського апарату окремих державних формацій України. У їх числі можна назвати праці Д.Веденєєва, Т.Заруди, М.Копиленка, О.Копиленка, В.Павленко, О.Павлюка, Р.Пирога, Ф.Проданюка, Б.Тищика та О.Вівчаренка, І.Шевченка⁵;
- 3) розвідки з історії становлення окремих гілок дипломатичного та консульського апарату України⁶;
- 4) роботи, присвячені формуванню та діяльності окремих дипломатичних закладів Української держави 1917-1920 рр.⁷;
- 5) публікації – персоналії окремих діячів української дипломатії згаданого періоду⁸.

Для сучасних наукових публікацій з історії дипломатичного апарату України притаманне звернення, насамперед, до архівної спадщини цієї служби, критична оцінка існуючого історіографічного доробку та мемуарних джерел. Після 1991 р. склалися сприятливі умови для формування єдиного історіографічного простору науковців України та української діаспори. Слід відзначити, що останні, за умов ідеологічного табування історії української державності в УРСР та СРСР, були єдиними, хто створював праці з історії української дипломатії та її апарату періоду визвольних змагань 1917-1920 рр. Разом з тим, актуальним залишається завдання подолання в історіографії проблеми кон'юнктурних нашарувань періоду «холодної війни», а також неконструктивних підходів, обумовлених ідейно-політичною диференціацією української діаспори.

Давно вже назріло питання про створення фундаментальної «Історії дипломатії України», яка б охоплювала минуле дипломатичної діяльності нашої держави від княжих часів і до сьогодення. Доцільним уявляється і підготовка документального видання з історії дипломатичної служби України у ХХ ст.

Підводячи підсумок аналізу сучасної історіографії дипломатичної служби України 1917-1920 рр., відокремимо деякі найбільш важливі і перспективні напрями її подальшого розвитку:

- вивчення детермінаційного впливу міжнародних та внутрішньо політичних чинників на особливості розбудови дипломатичної служби;
- аналіз правової та нормативної бази її поточної діяльності;
- студіювання організаційно-штатної структури її центрального

апарату та закордонних установ, їх еволюції;
- дослідження кадрового складу та кадрової політики держави по відношенню до цієї служби.

ПОСИЛАННЯ

¹ Галайчук Б. Дипломатична історія //Україна на дипломатичному фронті. – Львів, 1939.- С. 18.

² Веденесев Д.В. Становлення зовнішньополітичної служби України. 1917-1920 рр. Дис.канд.істор.наук. -К., 1994.

³ Див.: Радченко Л.О. Сучасна історіографія національно-демократичної революції в Україні 1917-1920 рр. - Харків, 1996.

⁴ Див. напр.: Веденесев Д. З досвіду побудови дипломатичної служби України //Розбудова держави. - 1993. - № 3.

⁵ Веденесев Д. Становлення зовнішньополітичної служби України в період Центральної Ради //Укр.істор.журнал. - 1997. - № 3; Його ж: Високо тримали прапор обов'язку дипломати Центральної Ради УНР //Трибуна. - 1993. - № 8-9; Заруда Т. Зовнішньополітична діяльність уряду Української держави 1918 р. Дис.канд.істор.наук. - К., 1995; Копиленко М., Копиленко О. Зовнішня політика Центральної Ради //Політика і час. - 1992. - № 11-12; Павленко В. Дипломатична місія УНР в Болгарії /1918-1920/ //Укр.істор.журнал. - 1992. - № 12; Павлюк О. Дипломатія злуки //Всесвіт. - 1992. - № 1-2; Пиріг Р. Перші кроки української радянської дипломатії //Політика і час. - 1992. - № 2; Проданюк Ф. Дипломатія держави гетьмана П.Скоропадського //Політика і час. - 1992. - № 5; Тищик Б.Й., Вівчаренко О.А. Західноукраїнська Народна Республіка. – Коломия, 1993; Шевченко І. Біля витоків становлення української дипломатії доби УНР //Політика і час. - 1995. - № 5; Див. також: Останній гетьман. - К., 1993.

⁶ Будков Д., Веденесев Д. Організація зовнішньополітичного інформування за доби Директорії УНР //Міжнародні зв'язки України. Наукові пошуки і знахідки. - 1993. - Вип. 4; Табачник Д., Веденесев Д. Репрезентанти Війська Українського. Сторінки історії військового аташіату України доби визвольних змагань. //Військо України. - 1993. - № 2-3; Веденесев Д. На захисті прав українства /З історії консульської служби України //Розбудова держави. - 1994. - № 4, та інші.

⁷ Веденесев Д. Українська делегація на мирній конференції в Парижі //Міжнародні зв'язки України... - 1993. -Вип. 4; Гентош Л. Якщо всі шляхи ведуть до Риму... //Політика і час. - 1997. - № 5-6; Павлюк О. Три місії до Вашингтону //Політика і час. - 1997. - № 1; Покровська І., Хорошилова Ю. Місія, приречена на невдачу //Політика і час. - 1995. - № 5; Филатов О. В. Украинно-российская мирная конференция 1918 г. – Полтава, 1995. та інші.

⁸ Веденесев Д., Бурім Д. Маловідомі сторінки діяльності Дмитра Дорошенка за кордоном //Розбудова держави. - 1997. - № 3; Заруда Т. Деякі аспекти дипломатичної діяльності В. Липинського в період гетьманату /1918 р./ //В'ячеслав Липинський. Історико-політологічна спадщина і сучасна Україна. - К., 1994, та інші.